

ประวัติของโรงเรียนช่างกลปทุมวัน

โรงเรียนช่างกลปทุมวัน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ด้วยความริเริ่มของ น.อ. พระประกอบกิจ ร.น. เนื่องจากท่านมีความเห็นว่า อาชีพช่างของเราส่วนมากตกอยู่ในมือของชนต่างชาติ ถ้าหากจะให้ตั้งโรงเรียนสอนวิชาช่างขึ้นแล้ว ก็จะทำให้คนไทยเรามีวิชาช่างติดตัวประกอบอาชีพต่อไป ตามแนวความคิดของพระประกอบกิจก็นำไปปรารภกับเพื่อนนายทหารอยู่เสมอ ซึ่งบรรดานายทหารส่วนมากก็เห็นดีด้วย พระประกอบกิจจึงได้มีหนังสือเวียนขอความร่วมมือเรียเงินจากบรรดานายทหารเรือ คนละ ๑๐๐ บาท เพื่อจัดตั้งโรงเรียนช่างกลขึ้น โดยขอเก็บเป็นรายเดือน ๆ ละ ๕ บาท จนกว่าจะครบ ๑๐๐ บาท ผู้ที่ช่วยเหลือในการชักชวนเพื่อน ๆ นายทหารด้วยกัน คือ พล.ร.ต. สงบ จรูญพร ร.น. และ ร.อ. ทิพย์ ประสานสุข ร.น.

เมื่อได้ทุนขึ้นแรกแล้ว จึงได้หาสถานที่เปิดโรงเรียนขึ้น ได้ตั้งของพระคลังข้างที่ในตรอกกัปตันบุช สีพระยา อำเภอบางรัก ที่นี่เป็นตึก ๒ ชั้น มีบริเวณห้องสำหรับเรียนที่ ๆ จะทำเป็นโรงงานสำหรับฝึกหัดนักเรียนพอสมควร ส่วนอุปกรณ์ในการสอนวิชาช่างก็ได้ซื้อมาประจำโรงเรียนอย่างละเล็กละน้อยสำหรับฝึกหัด นอกจากเครื่องมือประจำโรงเรียนแล้ว ทางกองทัพเรือยังได้ให้ความอุปการะโดยให้นักเรียนไปฝึกงานทางโรงเรียน การรับนักเรียนก็ได้กำหนดความรู้เพียงประถมปีที่ ๓ หรือเทียบเท่า ซึ่งในครั้งแรกนี้ก็ได้นักเรียนทั้งในพระนครและต่างจังหวัด ประมาณ ๓๐ คน

ได้เปิดทำการสอนขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๗๕ ในนามของโรงเรียนอาชีพช่างกล การเรียนแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น เวลาเรียนชั้นละ ๑ ปี รวมเวลา ๒ ปี เมื่อนักเรียนสอบได้ชั้นสองแล้ว ทางโรงเรียนได้ออกประกาศนียบัตรให้

ครู อาจารย์ที่สอน มีอาจารย์พิเศษ และอาจารย์สอนประจำ อาจารย์ที่สอนประจำ ได้มีส่วนในการบำรุงโรงเรียนนี้ด้วย เพราะเงินเดือนที่ชกเคยเป็นค่าเหนื่อยให้แก่อาจารย์ เหล่านี้ก็กำหนดในอัตราค่า ซึ่งเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นการสอนโดยไม่หวังผลประโยชน์ ใดๆเลย

ในปี ๒๔๙๓ โรงเรียนอาชีพช่างกลได้ย้ายมาอยู่ที่กรมแผนที่ทหารบกซึ่งตั้งอยู่ที่ท่า ตรงกันข้ามโรงเรียนราชินีล่าง ในปีเดียวกันนี้กระทรวงธรรมการได้ขยายการศึกษาวิชา อาชีพต่าง ๆ ให้ดำเนินไปตามโครงการศึกษาของชาติ วิชาช่างกลเป็นวิชาชีพแขนงหนึ่ง ซึ่งกระทรวงธรรมการเห็นว่าสำคัญ และมีนโยบายในอันที่จะส่งเสริมอยู่แล้ว จึงขอร้อง ให้กองทัพเรือช่วยเหลือ กองทัพเรือก็ยินดีที่จะร่วมงานนี้กับกระทรวงธรรมการเสีย น.อ. พระประจักษ์กมลกิจ ร.น. ผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีที่จะมอบให้ กระทรวงธรรมการแต่ ทว่าในปีนั้นกระทรวงธรรมการยังไม่มียงบประมาณพอที่จะรับมอบจัดการต่อไปได้ จึงขอให้ รอไว้ก่อน

พ.ศ. ๒๔๙๔ พ.อ.ร.อ. หลวงสินธุสงครามชัย ร.น. ซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือในการ ก่อตั้งโรงเรียนช่างกลผู้หนึ่ง ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ จึง ได้โอนโรงเรียนช่างกลมาไว้ในกระทรวงธรรมการ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๙๔ และ ตั้งชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนมัธยมอาชีพช่างกล" ระเบียบในการรับสมัครนักเรียนต้อง สำเร็จวิชาสามัญชั้นมัธยมปีที่ ๔ เป็นอย่างต่ำ อายุไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี ไม่เกิน ๑๘ ปี วาง หลักสูตรในการเรียนไว้ ๒ ปี ไม่เก็บเงินค่าเล่าเรียน น.อ. พระประจักษ์กมลกิจ ร.น. ยังคงเป็นผู้ดำเนินการอยู่ และ ร.อ. หลวงสุรภักดิ์พิศิษฐ์ ร.น. เป็นอาจารย์ใหญ่ตามเดิม

พ.ศ. ๒๔๕๐ กระทรวงศึกษาธิการ เปลี่ยนระเบียบนักเรียนใหม่ รับนักเรียนที่ สอบวิชาสามัญชั้นมัธยมปีที่ ๖ ได้ และเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาเป็น ๓ ปี

พ.ศ. ๒๔๕๒ เริ่มเก็บค่าเล่าเรียนปีละ ๒๐ บาท แบ่งเก็บเป็น ๓ ภาค ภาคต้น ๖ บาท ภาคกลาง ๖ บาท ภาคปลาย ๘ บาท กระทรวงให้งบประมาณค่าใช้สอยปีละ

๓,๕๐๐ บาท

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้มีการขยายโรงเรียนออกไปอีก โดยการเช่าที่ดินตรงข้าม
กรีฑาสถานแห่งชาติ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๘ ไร่ ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
ซึ่งเป็นวังของกรมพระสวัสดิ์วัฒนวิสิฐ เกิม ได้ก่อสร้างอาคารเรียนชั้นอีก ๑ หลัง โรง
ฝึกงาน ๔ หลัง พร้อมเครื่องมือเครื่องใช้ เสร็จแล้วจึงได้ย้ายโรงเรียน "มัธยมอารี
ธางกล" มาอยู่โรงเรียนใหม่ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๘๒ ได้ตั้งชื่อโรงเรียนใหม่ว่า
โรงเรียน "ธางกลปทุมวัน" ได้จัดการปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้เข้าระดับมาตรฐาน
ของกระทรวงศึกษาธิการในแผนก "อาชีวศึกษาระดับสูงแผนกธางกล" และได้แยกเรียนวิชา
เรียนชั้นปีที่ ๓ ออกเป็น ๓ แขนง คือ ธางยนต์ ธางไอน้ำ และธางไฟฟ้า

เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ทหารญี่ปุ่นได้ยึดเครื่องมือเครื่องจักรของโรง
เรียนธางกลไว้หมดสิ้น โรงเรียนจึงได้อพยพไปอาศัยโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์จนสิ้น
ปีการศึกษา ๒๔๘๔ พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้ย้ายจากโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ไปสอนที่เชิง
สะพานเฉลิมโลก ตำบลประตูนํ้า ปทุมวัน ซึ่งเป็นโรงเรียนการช่างอินทราชัยในปัจจุบัน
พ.ศ. ๒๔๘๕ สงครามสงบจึงได้กลับมาทำการสอนที่โรงเรียนหน้าสนามกีฬาแห่งชาติ
ตามเดิม

ระยะนี้ความนิยมทางวิชาธางของประชาชนมีมากยิ่งขึ้น เห็นได้จากการสมัคร
เข้าเรียนในโรงเรียนธางกลปทุมวัน เริ่มกันปีการศึกษา ๒๔๘๗ โรงเรียนรับนักเรียน
ประมาณ ๒๐๐ คนเศษ ต่อมาจำนวนนักเรียนก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนต้องรับปีละประมาณ
๑,๒๐๐ คนเศษ และต้องสร้างห้องเรียนเพิ่มขึ้นอีก ขณะที่อาคารเรียนเพิ่มขึ้น โรงเรียน
ธางกลก็ได้รับเครื่องมือเครื่องจักรอันทันสมัย เป็นมูลค่าหลายล้านบาท ช่วยเสริมสร้าง
ให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ปีการศึกษา ๒๕๐๘ โรงเรียนธางกลปทุมวันเปิดรับนักเรียนหญิงเข้าเรียนวิชา
ธางทุกแผนก เป็นจำนวน ๕๐ คน

ปัจจุบันโรงเรียนช่างกลปทุมวัน มีการเรียนแยกเป็น ๓ แผนก คือ ช่างไฟฟ้า วิทยุ ช่างยนต์ และช่างกลโรงงาน มีอาคารรวมทั้งสิ้น ๓ หลัง โรงฝึกงาน ๕ โรง หอพักของวิทยาศาสตร์ ๑ หลัง หอประชุม ๑ หลัง พัสตุ ๑ หลัง โรงต้นกำลัง ๑ โรง บ้านพักครู ๕ หลัง หอแถวภารโรง ๑๓ หอ มีนักเรียนชายในชั้นปีที่ ๓ ๓๑๖ คน หญิง ๓๑ คน ในปี ๒ ชาย ๓๒๔ คน หญิง ๑๔ คน ปีที่ ๑ เป็นชาย ๓๐๕ คน หญิงไม่มีเมื่อแยกตามแผนกแล้ว ในชั้นปีที่ ๓ มีนักเรียนแผนกช่างยนต์ ๖ คน ช่างวิทยุ ๔ คน ช่างไฟฟ้า ๕ คน ช่างกลโรงงาน ๓ คน ในชั้นปีที่ ๒ ช่างยนต์ เป็นหญิง ๑ คน ช่างวิทยุ ๕ คน ช่างไฟฟ้า ๓ คน ช่างกลโรงงาน ๒ คน รวมเป็นนักเรียนชายทั้งสิ้น ๕๕๕ คน หญิง ๔๕ คน รวมทั้งหมด ๕๙๔ คน นาย อรรถพร ประชันณรงค์ คำนวณตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ จนถึงปัจจุบัน.

สิทธิตามกฎหมายของสตรีในด้านการศึกษา

ประเทศไทยมีจุดหมายที่จะให้การศึกษาแก่ชาวไทย (ทั้ง ๒ เพศ) ตามควรแก่ศักยภาพ เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะได้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบ มีอนามัยดี ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ มีความเป็นประชาธิปไตย และเพื่อให้บุคคลเหล่านั้น (ทั้ง ๒ เพศ) มีความรู้ ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ เพื่อดำรงชีวิตของตนเองและอำนวยความสะดวกประเทศชาติของตนได้

ดร. วิรัช กุฑมาศ, "Legislation on Women's Right to Education and Factors Impeding or Favouring Women's access to Education" (ศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา ๒๕๐๕)

ทางด้านอาชีวศึกษา แม้ว่าจะเปิดโอกาสให้นักเรียนหญิง ได้เรียนเช่นเดียวกับนักเรียนชาย แต่ว่าโอกาสนั้นก็ยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากมีการกำหนดว่าสาขาบางสาขาวิชาเรียนไม่ได้ ถึงจะได้ก็กำหนดจำนวนไว้ เฉพาะนักเรียนที่เก่งมากเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากประกาศของกรมอาชีวศึกษา ที่ ศธ. ๑๐๐๔/๐๑/๑๔๕๑^๒ เรื่อง การรับนักเรียนของโรงเรียนการช่างในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา ดังนี้:-

".....

๔. การรับนักเรียนหญิง ให้โรงเรียนรับเข้าเรียนได้ทุกแผนกวิชา จำนวนไม่เกินแผนกวิชาละ ๕ คน แต่ขอให้พิจารณาปรับนักเรียนชายเป็นอันดับแรก

๕. ในกรณีที่มีนักเรียนชายมาสมัครและสอบเข้าเรียนได้ไม่ครบจำนวนแผนกวิชาใด ขอให้โรงเรียนพิจารณาปรับนักเรียนหญิง เพิ่มมากขึ้น จากจำนวน ๕ คน เพื่อให้เต็มตามจำนวนนักเรียนรับได้ ทั้งนี้ให้พิจารณาระดับคะแนนเป็นเกณฑ์ตัดสิน"

ประเภทของโรงเรียนอาชีวศึกษา จำแนกไว้ตามความเหมาะสมระหว่างเพศ อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้:-

๑. โรงเรียนที่จัดสำหรับนักเรียนชายเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่

๑.๑ โรงเรียนการช่างอุตสาหกรรม ที่สอนวิชาเหล่านี้คือ ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ ช่างเชื่อม และช่างก่อสร้าง สำหรับช่างยนต์ไม่รับนักเรียนหญิง (นอกจากโรงเรียนช่างกลปทุมวัน) นอกนั้นรับช่างละ ๕ คน ต่อชั้นเรียนไม่เกิน ๒๕ คน

๑.๒ โรงเรียนเกษตรกรรม สอนวิชาต่อไปนี้ คือ พืช สัตว์ และช่างกลเกษตร

---

^๒กรมอาชีวศึกษา, "เรื่อง การรับนักเรียนของโรงเรียนการช่างในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา" ๒๕๑๐

ซึ่งเป็นนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด และนักเรียนเคินเรียน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นนั้น สำหรับนักเรียนหญิงจะต้องเป็นนักเรียนเคินเรียนและมีจำนวนไม่เกิน ๑๐ % ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

๒. โรงเรียนที่จัดสำหรับนักเรียนหญิงเป็นส่วนใหญ่ ที่รับนักเรียนหญิงโดยเฉพาะ ได้แก่ โรงเรียนการช่างสตรีซึ่งเรียนเกี่ยวกับ ผ้าและการตัดเย็บ อาหารและโภชนาการ คหกรรมศาสตร์ และศิลปประดิษฐ์ สำหรับผ้าและการตัดเย็บนั้น อาหารและโภชนาการ คหกรรมศาสตร์ ได้ให้สิทธินักเรียนชายเข้าไปเรียนได้ ๑๐ ที่ ต่อนักเรียนทั้งชั้น ๓๐ คน สำหรับวิชาศิลปประดิษฐ์ก็ได้แบ่งให้นักเรียนชาย ๑๕ ที่ต่อชั้นเรียน ๓๐ คน

๓. โรงเรียนอาชีวศึกษาที่จัดสำหรับนักเรียนทั้ง ๒ เพศ วิชาที่เปิดสอนคือ

๓.๑ แผนกพาณิชย์การ มีวิชาเหล่านี้คือ บัญชี เลขานุการ และการค้า ทั้ง ๒ เพศ มีสิทธิเข้าเรียนได้ หลังจากผ่านการสอบเข้าได้แล้ว โดยการทดสอบสัมฤทธิผล การศึกษาในระดับ ม.ศ. ๓ และฝึกการทดสอบเขาวนบ้างเล็กน้อย นอกจากนั้นนักเรียนจะต้องได้รับการทดสอบความถนัด ในงานสารบรรณและเสมียนพนักงาน โรงเรียนประเภทนี้ส่วนใหญ่รับนักเรียนชายและหญิงเป็นจำนวนเท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน

๓.๒ โรงเรียนศิลปและหัตถกรรม สอนในวิชา วิชาจิตรศิลป์ และศิลปประดิษฐ์ รับนักเรียนชายและหญิง ด้วยการสอบแข่งขัน เน้นในเรื่อง ความถนัดและความสามารถในการเรียน

๓.๓ โรงเรียนอาชีวศึกษาหลักสูตรระยะสั้น (โรงเรียนสารพัดช่าง) และหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ มีวิชาต่าง ๆ หลักสูตรระยะ ๓๐๐ ชั่วโมง ได้แก่ วิชา ช่างยนต์ ช่างวิทยุ-โทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดเสื้อผ้าชาย ช่างตัดเสื้อผ้าสตรี ช่างตัดผม ช่างอาหาร-ขนม ช่างตัดผม-เสริมสวย เหล่านี้เป็นต้น เปิดบริการแก่คนทั่วไป ทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัด วิทยฐานะ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางการศึกษาวิชาชีพของนักเรียนหญิง

๑. ทางด้านสังคม สมัยก่อนผู้หญิงไม่นิยมทำงานนอกบ้านเพิ่มขึ้น แต่แนวโน้มของสังคมก็ยังไม่เห็นพ้องในการที่ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้าน
๒. ทางด้านเศรษฐกิจ โอกาสและช่องทางในการหางานทำของผู้หญิงยังอยู่ในขอบเขตจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนสำเร็จทางด้านเกษตรกรรมและการช่างอุตสาหกรรมที่เป็นหญิง อาจจะไม่ค่อยทำยาก เนื่องจากนายจ้างโดยทั่วไปยังประสงค์จ้างผู้ชายมากกว่า
๓. ทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรทางด้านอาชีวศึกษา ที่จัดให้สำหรับผู้หญิงนั้น ก็ยังอยู่ในวงจำกัด เช่น การเข้าเรียนทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมก็ยังคงอยู่ในระยะทดลอง เพราะโรงเรียนเหล่านั้นแต่เดิมเป็นโรงเรียนสำหรับนักเรียนชายโดยเฉพาะ อุปกรณ์และเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนหญิงมียังไม่พร้อมเพียงพอ ซึ่งก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รับนักเรียนได้น้อยกว่า

จำนวนสตรีผู้สำเร็จ อาชีวศึกษาปีการศึกษา ๒๕๐๕^๓

กรมอาชีวศึกษาผลิตนักเรียนที่มีความสามารถที่จะประกอบอาชีพได้เป็นจำนวน ๑,๐๖๖ คน เป็นชาย ๗,๑๗๑ คน หญิง ๓,๔๘๕ คน จำนวนผู้สำเร็จแยกเป็นระดับต่าง ๆ คือ

๑. ระดับประกาศนียบัตรฝึกหัดครู เทคนิคชั้นสูง ไม่มีผู้หญิงสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษาทั้งกล่าว

ในแบบสถิติและรายงาน, "แสดงจำนวนผู้สำเร็จอาชีวศึกษาปีการศึกษา ๒๕๐๕", (สำนักงานเลขาธิการกรม)

๒. ระกัษประกาศนึยบัตรวึสารึพฐัันสูงัและประกาศนึยบัตรประโยกกรูมัธยม มี
ผู้หญิงสำเร็จ ๓๗ คน

๓. ประกาศนึยบัตรประโยกมัธยมอาชีวศึกษา มีผู้หญิงสำเร็จ ๒๕ คน

๔. ประกาศนึยบัตรวึสารึพฐัันสูงั มีผู้หญิงสำเร็จ ๓๕๗ คน

๕. ประกาศนึยบัตรอาชีวศึกษาคอนปลาย ผู้หญิงสำเร็จ ๒,๗๒๐ คน

๖. ประกาศนึยบัตรอาชีวศึกษาคอนต้น ผู้หญิงสำเร็จ ๒๗๒ คน

จากสถิตินี้จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนักเรียนหญิงที่เรียนในแขนงวิชาชีพนี้วันจะเพิ่ม
มากขึ้น และนักเรียนหญิงที่สอบเข้าเรียนใกันั้นก็มักจะได้รับความสำเร็จในการเรียน
ไม่น้อย